

ГРАНІ МАЙСТЕРНОСТІ СУЧАСНОГО ПЕДАГОГА

Сучасне суспільство в контексті глобальних викликів ставить собі за мету зміну векторів в освіті в контексті гуманізації освітнього процесу, запровадження принципів педагогіки партнерства, взаємодії та співпраці всіх учасників. Вимоги до педагога щоразу зростають. Він розглядається не лише як джерело знань, наставник та провідник у світ пізнання. Педагог стає організатором освітнього процесу, модератором, який власним прикладом та за допомогою різних психолого-педагогічних засобів формує емоційний інтелект вихованців, цінності співпереживання та дружби. Важливою вимогою до сучасного педагога є володіння педагогічною майстерністю. Педагогічна майстерність – це багатогранний процес, і однією із граней є розвиток емпатії – необхідної якості особистості, що дозволяє їй розуміти інших дітей та дорослих і будувати з ними взаємини. У дитини дошкільного віку найкращі людські якості розвиваються у провідному виді діяльності – грі. Тому вихователь повинен сприяти формуванню цінності співпереживання дошкільників засобами гри загалом і рухливої гри зокрема.

Гру як засіб формування цінностей досліджували П. Лесгафт, К. Гросс, Д. Ельконін, С. Рубінштейн, Ж. Піаже, Л. Виготський, Є. Аркін, О. Запорожець, О. Акулова, С. Русова, К. Ушинський, В. Сухомлинський, Л. Артемова, Н. Михайленко, Н. Короткова, О. Кошелівська, О. Губарева, В. Наумчук. Проблему формування цінностей співпраці, співпереживання та взаємодії засобами гри досліджували Т. Поніманська, А. Гончаренко, Т. Піроженко, К. Карасьова, Л. Соловйова, С. Ладивір. Проблему формування ціннісних орієнтацій засобами рухливих ігор досліджувала Є. Тимофеева, З. Богуславская, Т. Осокіна, А. Викова, М. Шейко, О. Усова, О. Богініч, В. Наумчук.

Особистісні якості старшого дошкільника: відповідальність, взаємодія – не виокремлені Т. Піроженко в результаті дослідження, як цінності, а емпатія (співпереживання) входить до зони далекого поля цінностей.

Останнє місце в ієрархії дитячих цінностей посідає термінальна цінність «співпереживання». Зміст цього поняття діти розкривають так: «коли якась людина переживає; щось відчуває; коли плаче малюк – мама переживає». Незважаючи на те, що «співпереживання» визначилося однією з найменш знаних та емоційно привабливих цінностей у більшості дітей, у поведінці незначної кількості дошкільників ця цінність виконує свою регулюючу дію [2]. У результаті експрес-діагностики, цінність співпереживання визначається старшими дошкільниками так: «Співпереживання – коли сильний вітер і всі

тримаються за руки». Таке визначення співпадає з розумінням понять взаємодії, емпатії та відповідальності. Ці цінності реалізуються у відношенні людини до людини і належать до цінностей спілкування. Вони виявляються в активних формах взаємодії з оточенням, а також в ігрових ситуаціях [4].

Термін «моторна мімікрія» передає технічне значення слова емпатія, у якому його вперше використав у 1920-х рр. американський психолог Е. Б. Тітченер. Воно відрізняється від слова грецького походження «співпереживання». Цей термін теоретики такої частини філософської науки як естетика, використовували на позначення здатності людини сприймати суб'єктивне переживання іншої людини, оскільки співпереживання бере свій початок від фізичної імітації її дій, а згодом породжує в людині, котра імітує, ті самі почуття [1, с.184]. Емпатичне ставлення дітей один до одного є результатом виховного впливу на них дорослих, що використовують для цього різноманітні засоби.

Педагог, володіючи різними засобами формування цінностей старших дошкільнят, має можливість власним прикладом навчати та спрямовувати прояв емпатії в рухливих іграх. Наприклад, заохотити гравців, яким не вдалося себе проявити, назвавши емоції, які їх охопили, розділити з ними сум чи невпевненість, навчати радіти за тих, у кого є досягнення.

Описуючи ситуацію прояву співчуття у дитячому садочку, Д. Гоулман розкриває сутність сформованості у дошкільника міжособистісного інтелекту (тобто емпатії), як вміння розпізнавати те, що відчувають товариші, легко і швидко налагоджувати з ними зв'язок, здатність проявити взаєморозуміння. Ці вміння є дуже важливими в дорослому житті, однак формуються в дошкільному віці. Г. Гарднер одним із складників міжособистісного інтелекту визначив особистий зв'язок – уміння співпереживати та налагоджувати зв'язок, що допомагає почати взаємодію з іншими, розпізнавати почуття людей і належним чином на них реагувати. Маючи такі вміння, дитина стає хорошим «командним гравцем», хорошим другом [1].

Тенденція низького рівня емоційного інтелекту призводить до відсутності особистого ставлення в інтерпретації досвіду спілкування та діяльності, зниження регулюючої ролі цінностей в життєдіяльності дошкільника. В емоційній сфері сучасних дітей виявлено суперечності, пов'язані з характером взаємодії внутрішнього світу дитини і соціального оточення [3]. Вони мають відображення у відносинах дошкільнят під час різних видів діяльності. Така тенденція загрожує в наступному проблемами у командній роботі та формуванню вміння співпрацювати, домовлятися.

Таким чином, гра сприяє розкриттю діяльнісного компоненту формування ціннісних орієнтацій. При цьому педагог є уважним спостерігачем та наставником, котрий, застосовуючи педагогічну майстерність, спрямовує емоції дітей у позитивне русло, навчає думати та діяти командно, а не лише зосереджуватися на власних почуттях, тобто емпатично реагувати в різних ігрових ситуаціях, досягаючи синергії.

Д. Гоулман, досліджуючи мистецтво соціальної взаємодії, стверджує, що злагодженість рухів під час розмови – показник близькості [1, с. 212].

Таким чином, рухливі ігри є засобом, здатним утримувати цікавість малят, давати емоційне розвантаження, виступаючи основою формування життєво необхідних навичок та ціннісних орієнтацій. Рухливі ігри сприяють формуванню соціальної взаємодії, розвитку емоційного інтелекту. Однак однією з умов формування емпатії у старших дошкільнят засобами рухливої гри є участь педагога, як модератора, у ігрових моментах та під час рефлексії з метою спрямування емпатичних проявів у позитивне русло. Метою нашого дослідження є експериментально перевірка впливу рухливих ігор старших дошкільників на формування таких цінностей як емпатії та роль педагога у цьому процесі.

Література

1. Гоулман Д. Емоційний інтелект. – Х., 2018. – 512 с.
2. Піроженко Т. О. Сучасні діти – відображення цінностей дорослого світу: методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Т. О. Піроженко, С. О. Ладивір, К. В. Карасьова. – К., 2014. – 120 с. – Режим доступу: <http://lib.iitta.gov.ua/8535/1/Сучасні%20діти%20-%20відображення%20%20цінностей%20%20дорослого%20%20світу.pdf>
3. Піроженко Т. Ціннісні орієнтації дитини: тенденції розвитку / Т. Піроженко, К. Карасьова, Л. Соловйова. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/4631/1/Ціннісні_орієнтації_тенд._розвитку.pdf
4. Піроженко Т. Ціннісні орієнтації дітей старшого дошкільного віку в сьогоденних реаліях життя / Т. Піроженко. – Режим доступу: http://lib.iitta.gov.ua/6216/1/Документ_Microsoft_Office_Word_%281%29.Pdf

УДК 378:373.5.091.12.011.3-051:62/64

Рекун О.О.

аспірантка кафедри педагогіки,
психології і методики технологічної освіти
Національного університету
«Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
oksana_rekun@ukr.net

ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ОСВІТНІХ ВЕБ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ІНЖЕНЕРІВ-ПЕДАГОГІВ

Постановка проблеми. У законах України «Про освіту» і «Про вищу освіту», в основних нормативно-правових документах і матеріалах Кабінету Міністрів України та Міністерства освіти і науки України серед основних напрямів розвитку вищої освіти зазначаються: особистісна орієнтація вищої освіти; формування національних і загальнолюдських цінностей; постійне підвищення якості освіти; оновлення її змісту та форм організації навчально-виховного процесу; запровадження нових освітніх та інформаційно-комунікаційних технологій. Цільові орієнтири підготовки фахівця, здатного після закінчення закладу вищої освіти якісно здійснювати професійну діяльність відповідно до вимог суспільства, визначають, що сьогодні необхідне формування такої особистості, яка спрямована на ґрунтовне та креативне